

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Dariusz Mazur

BK-VII.0520.3.2024
Warszawa, 14 marca 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 526 Pośla na Sejm RP Pana Grzegorza Rusieckiego w sprawie liczby ławników w polskich sądach z dnia 10 stycznia 2024 r. uprzejmie wskazuję co następuje.

W pierwszej kolejności wyeksponować należy, iż w celu uzyskania informacji o wynikach przeprowadzonych wyborów na ławników na kadencję 2024-2027, prezesi sądów okręgowych zostali zobligowani do przekazania Ministerstwu Sprawiedliwości sprawozdań z ich wyboru. Obecnie Ministerstwo nie dysponuje sprawozdaniami ze wszystkich okręgów. Po uzyskaniu wszystkich sprawozdań zostanie przeprowadzona ich analiza i wówczas możliwe będzie określenie, czy liczba nowo wybranych ławników jest niewystarczająca, by sprostać zapotrzebowaniu wymiaru sprawiedliwości.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że w sytuacji, w której liczba wybranych ławników jest niewystarczająca istnieje możliwość skorzystania z przepisu art. 168 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 217 ze zm., dalej: „u.s.p.”) w myśl którego rada gminy na wniosek prezesa sądu okręgowego może dokonać uzupełnienia list, wybierając nowych ławników w wyborach uzupełniających. Z nadesłanych do Ministerstwa Sprawiedliwości informacji wynika, iż prezesi sądów w części okręgów skorzystali z ww. możliwości.

Warto przy tym zauważyć, iż w ramach sądów powszechnych, ławników wybiera się do sądów rejonowych oraz sądów okręgowych, w nich bowiem orzekają w pierwszej instancji. Liczba ławników w tych sądach zależy od potrzeb, czyli od liczby spraw rozpoznawanych przez składy orzekające z ich udziałem, o czym prezes sądu okręgowego informuje rady poszczególnych gmin. Ławników wybierają rady gmin, które działają w obszarze właściwości danych sądów i to na tych organach spoczywa podejmowanie działań ukierunkowanych na promowanie udziału obywateli jako ławników, w tym realizacja programów edukacyjnych i informacyjnych, zachęcających większą liczbę osób do wzięcia udziału w tym procesie.

Obecnie w Ministerstwie Sprawiedliwości nie toczą się prace dotyczące zmian w obecnych procedurach rekrutacji. Natomiast, jeżeli chodzi o podwyższenie kryterium wieku to należy wskazać na rozwiązanie przyjęte w stosunku do sędziów w art. 69 u.s.p., zgodnie z którym: „sędzia może zajmować stanowisko nie dłużej niż do ukończenia 70. roku życia”, a biorąc pod uwagę ustawowy brak możliwości przedłużenia tego okresu oraz wskazaną kolegiałość orzekania, brak jest podstaw do różnicowania wieku sędziów i ławników, szczególnie, że ławnicy tworzą razem z sędzią zawodowym jeden skład

orzekający, zaś ustrój sądu ławniczego jest oparty na formalnym równouprawnieniu i zespoleniu czynnika obywatelskiego i zawodowego. Warto przy tym zauważyć, że zawarte w art 158 § 1 pkt 5 u.s.p. ograniczenie możliwości wyboru na ławnika dla osoby, która w dniu wyboru przekroczyła wiek 70 lat znajduje obiektywne i racjonalne uzasadnienie. Wiek jest tym kryterium różnicującym, którego charakter wynika z samej natury ludzkiego życia, fizjologii i psychiki. Dość powszechny i zwykle uzasadniony jest pogląd, że zaawansowany wiek jest obiektywnie związany z utratą lub ograniczeniem zdolności fizycznych, a niekiedy także intelektualnych. Nawet w sytuacji, gdyby osoby kandydujące na ławnika przeszłyby rozszerzone badania kwalifikujące i uzyskały zgodę lekarza na pełnienie funkcji to uzyskane w ten sposób zaświadczenie o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji ławnika zachowywałoby swoją aktualność w okresie zbliżonym do daty badania, natomiast jest dość oczywiste, że stan zdrowia człowieka podlega pewnej dynamice i można postawić tezę, że – w ujęciu statystycznym – wraz z wiekiem ulega pogorszeniu. Trzeba też zauważyć, że zdolność do wykonywania obowiązków stanowi konkluzję płynącą z prognozy stanu zdrowia kandydata dokonanej w dniu badania, natomiast przełożenie tej prognozy na praktykę nie zawsze będzie polegało na jej wiernym odzwierciedleniu w rzeczywistości. Z przedstawionych wyżej powodów rekrutowanie ławników spośród osób, które przekroczyły granicę wieku 70 lat, niesie za sobą wysokie ryzyko częstych absencji spowodowanych pogorszeniem stanu zdrowia lub utratą sił, co w negatywny sposób będzie rzutowało na sprawność postępowania przed sądem.

Przechodząc do tematu podwyższenia rekompensaty ławnikom za udział w czynnościach wykonywanych w sądzie oraz wprowadzenia procentowego dodatku do emerytury dla ławników uprzejmie informuję, że obecnie w Ministerstwie Sprawiedliwości nie toczą się prace w ww. przedmiocie. Należy przy tym podnieść, że przy rozstrzyganiu spraw, ławnicy mają równe prawa z sędziami, a zatem od osób posiadających status funkcjonariusza publicznego społeczeństwo wymaga legitymowania się określoną postawą moralną, reprezentowania wartości powszechnie akceptowanych, a przede wszystkim stania na straży porządku publicznego. Jak z tego wynika, bycie ławnikiem sądowym jest zaszczytną formą udziału społeczności lokalnej w wypełnianiu funkcji publicznych, nie zaś sposobem zarobkowania.

Odnosząc się natomiast do kwestii podwyższania kwalifikacji ławników, warto dostrzec, że podstawowym aktywem, jakie ławnicy wnoszą do wymiaru sprawiedliwości, jest ich doświadczenie życiowe i ewentualnie wiedza specjalistyczna związana z wykonywanym zawodem. Z kolei wiedza prawnicza, w szczególności w zakresie procedur sądowych, nie jest od nich wymagana, tym bardziej, że rozprawą kieruje sędzia zawodowy. Zgodnie z art. 175 u.s.p., ławnicy każdego sądu wybierają ze swego grona radę ławniczą, do której zadań należy m.in. podnoszenie poziomu pracy ławników, ich reprezentowanie oraz pobudzanie działalności wychowawczej ławników w społeczeństwie. Samorząd ławniczy jest wybierany po to, by służyć ławnikom radą i pomocą, a także by bronić interesów i prestiżu instytucji ławnika oraz troszczyć się o jego wizerunek. Organ ten działa kadencyjnie, w powiązaniu z kadencjami ławników. Rada składa się z przewodniczącego, jego dwóch zastępców oraz członków wybieranych w składzie reprezentatywnym dla wydziałów sądu, przy czym wyboru dokonuje ogół ławników sądu. Zagadnienia związane z wyborem, zasadami funkcjonowania oraz zadaniami rady ławniczej zostały określone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sposobu wyboru, składu i struktury organizacyjnej, trybu działania oraz szczegółowych zadań rady ławniczej (Dz.U. Nr 23, poz. 174). Zgodnie z wolą ustawodawcy, to właśnie rady ławnicze m.in. przedstawiają prezesowi sądu potrzeby w zakresie szkolenia ławników, proponowaniu tematyki szkoleń, wnioskowaniu do prezesa sądu o przedstawienie rocznego terminarza narad sędziowsko-ławniczych

proponowanych przez poszczególne wydziały, zachęcaniu ławników do uczestnictwa w szkoleniach, podkreślaniu ich wagi, a także propagowaniu materiałów dotyczących funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości i ciekawych publikacji z dziedziny prawa. Szkolenia zazwyczaj organizowane są w ramach poszczególnych wydziałów w formie narad sędziowsko-ławniczych. Odbywają się one w ramach możliwości organizacyjnych i finansowych sądu.

Z wyrazami szacunku

Dariusz Mazur
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/